

PARK HARTENSTEIN HERSTELD

PLANCONCEPT

*Vervolg op 'Welkom in Park Hartenstein' en
'Oosterbeekse buitenplaatsen herleven'*

Initiatiefgroep 4 landgoederen op de helling & Airborne Museum

- Welkom door Jan van IJzendoorn (gespreksleiding)
- Interviews met Frans Welsch (initiatiefgroep), Jan van Hooijdonk (bewoner tuinmanswoning, eigenaar Klein Hartenstein)
- 'Park Hartenstein hersteld' door Rob Aben (ontwerpatelier)
- Pauze
- Gesprek met de zaal

Initiatiefgroep 4 landgoederen op de helling & Airborne Museum

Frans Welsch (Vrienden Park Hartenstein e.o.), Albert Smit (Dorpsplatform Oosterbeek), Jan van IJzendoorn (Stichting Ruimte Denken) & Sarah Heijse (Airborne Museum)

Ontwerpatelier

Jan van IJzendoorn (projectcoördinatie, beeldend kunstenaar), Rob Aben (landschapsarchitect), Addy de Boer (Nexit architecten), Jeroen Bosch (landschapsarchitect), Jos Verweij (planoloog), Marco de Weger (planeconoom K+V)

Belanghebbenden, betrokkenen

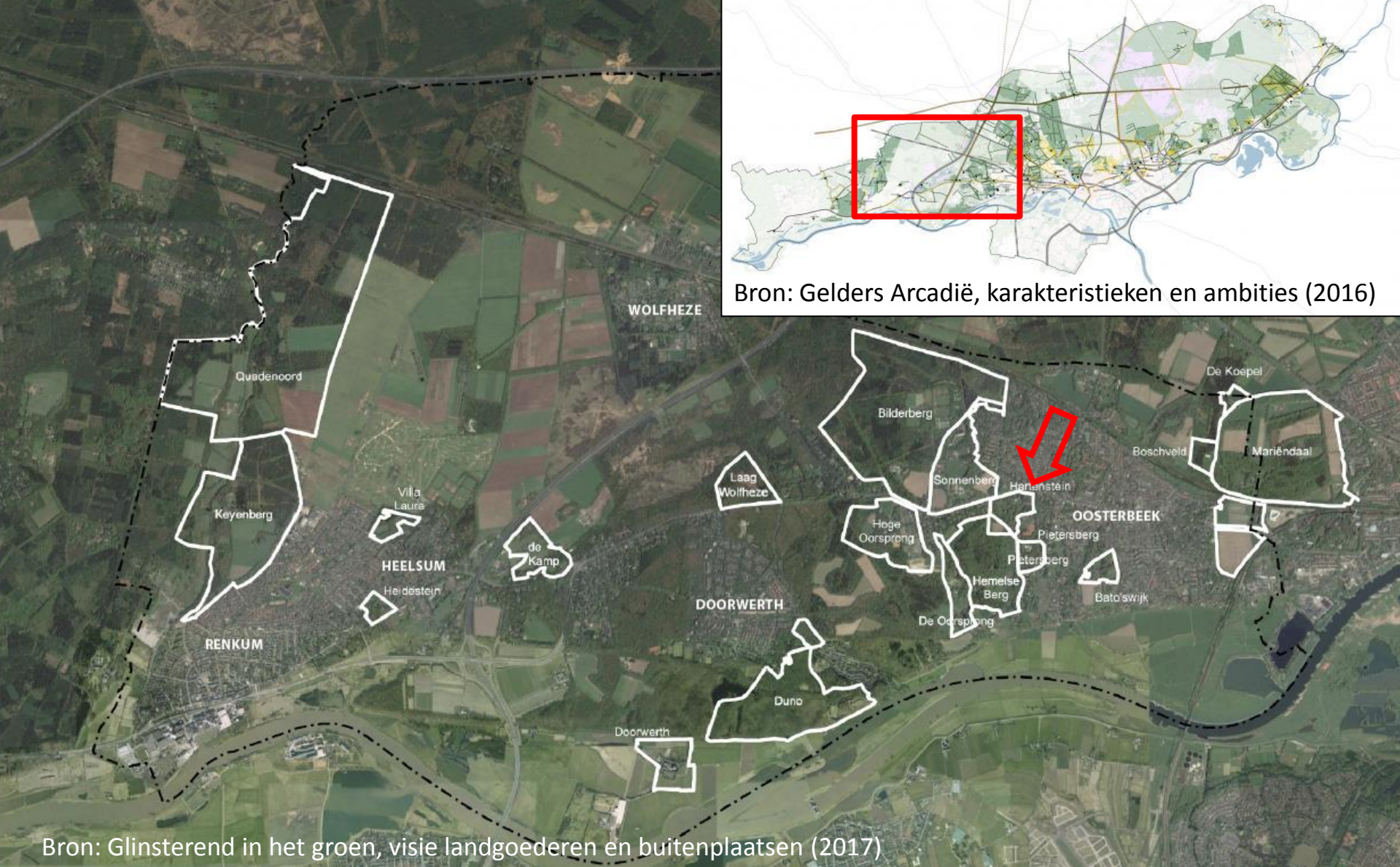
Frank Engelen, Jan Rutjes (Gemeente Renkum), Jan van Hooijdonk (bewoner tuinmanswoning, eigenaar Klein Hartenstein), Lotte Menkman (Scarabee), Sjef Janssen (ecoloog), Mariëlle Kempen (Tuin de Lage Oorsprong), Pieter van der Kuil (Heemkunde Renkum), Bouke Verhaagen (architect), Flip Witte (5 Dorpen in het Groen), e.a.

Organisatie

- Welkom in Park Hartenstein (2016-2017)
- Welk programma in parkpaviljoen? (2018-2019)
- Planconcept: dubbelgebruik, park hersteld (2019)

Park Hartenstein hersteld

Welkom in Park Hartenstein

Gemeente Renkum rijk aan groen erfgoed

- Maar liefst 20 historische landgoederen/buitenplaatsen
- Onderdeel Gelders Arcadië langs zuidelijke Veluwezoom

Park Hartenstein: dé blikvanger onder voormalige buitenplaatsen

- Langs toegangsweg, dicht bij dorpscentrum
- Airborne Museum en monument

Het Park Vertelt

Airborne wandeltocht

Hertenkamp

Bijzondere bomen

Airborne Museum

Ijsbaan

De Hemelse Berg

Uitgegroeid tot hét dorps- en herinneringspark

- Voor inwoners en voor bezoekers van buiten
 - Diverse activiteiten, hele jaar door
- Tevens voorpost van buitenplaatsen op helling

Bron: luchtfoto RAF (6-9-1944)

Buitenplaats Hartenstein

- Eind 18e eeuw gesticht, park in landschapsstijl, gebouwen uit 19e eeuw
- Kenmerkend: samenspel tussen hoofdhuis, bijgebouwen, parkaanleg en moestuin

Halfweg 20^e eeuw: averij en herbestemming

- In 1942 gemeentelijk bezit, in 1944 Operatie Market Garden
- Villa wordt hotel, brandweerkazerne in koetshuis, MAVO-school op tuinderij

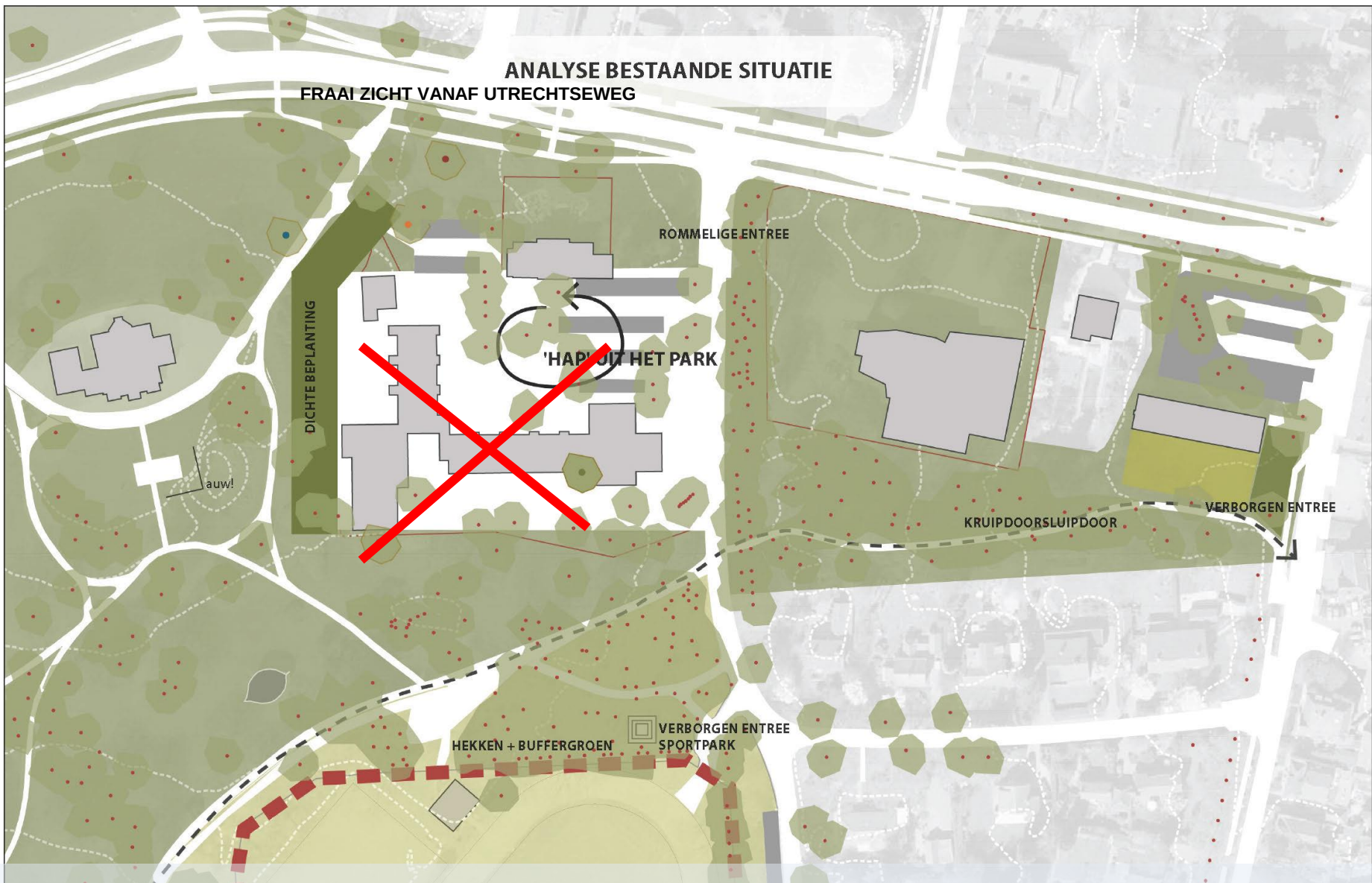
Invulling gebouwen anno 2019

- Airborne Museum in villa ($\pm$ 90.000 bezoekers per jaar; toenemend aantal)
- Restaurant in koetshuis, tuinmanswoning met restant muur, ateliers in voormalige school

Toegang vanaf Talsmalaan een park- en museumentree onwaardig

- Ruimte tussen Klein Hartenstein en voorm. school groot parkeerterrein
- Door school, parkeren en struikgewas zijn park en museum min of meer onvindbaar

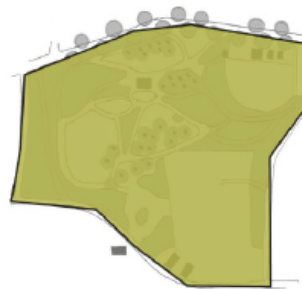

Sloop school biedt unieke kans op herstel

- Repareer ruimtelijke opzet buitenplaats Hartenstein, incl. passende parkentree
- Vervolmaak gebouwenensemble van hoofdgebouw, bijgebouwen bestaand en nieuw

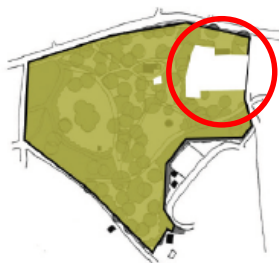
1832

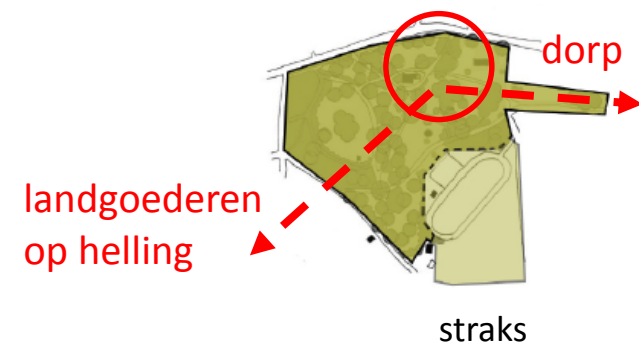
1866

1910

2019

straks

Bron: Cultuurhistorische waardestelling en visie Park Hartenstein, SB4 (2007)

Inzet

- Park nu: steeds kleiner, versnipperd, in zich zelf gekeerd
- Park straks: één verruimde buitenplaats, met omgeving verbonden

CONCLUSIEKAART

Ruimtelijke kaders 'Welkom in Park Hartenstein'

- Maak entreegebied uitnodigend, transparant en groen
- Complementeer gebouwensemble met parkpaviljoen
- Publieke invulling nieuwbouw geeft impuls aan park
- Neem parkeerterrein in parkontwerp op
- Verbeter verbindingen met dorp, landgoederen op de helling

8.1 HET VERHAAL VAN EEN BUITENPLAATS

De bel-etage is het meest monumentale deel van Villa Hartenstein, zeker wanneer dit dadelijk in 19e-eeuwse sfeer is teruggebracht. **In de decor vertellen we de verhalen over de buitenplaats Hartenstein en haar omgeving.** Over de kunstenaarskolonie, het goede leven van de villa-bewoners en over het toerisme vóór de noodlottige gebeurtenissen van september 1944. Het contrast tussen deze idylle en oorlog die erop volgde, wordt zo extra voelbaar. Hartenstein staat symbool voor het Oostenbeek van voor de oorlog en toont de transitie als gevolg van de verwoestingen. Haast alle bebouwing van andere buitenplaatsen is verdwenen.

De rode draad op de bel-etage is de butler van het huis. Deze aimabele man, laten we hem Emiel noemen, vertelt genoeg over bewoners die het huis heeft gekend. Via hem maken de bezoekers kennis met de Amsterdamse effectenmakelaar Th. Sanders die het huis liet bouwen en ontdekken ze wie er allemaal bij deze man over de vloer kwam. Maar Emiel vertelt met even veel gemak over de kunstenaars in het dorp, **de uitbreiding van het park,** de eerste toeristen of over de kraamkliniek die hier werd gevestigd.

8.2 DESIGNPRINCIPES

Bron: masterplan Airborne Museum Hartenstein

Sluit aan op vernieuwing Airborne Museum

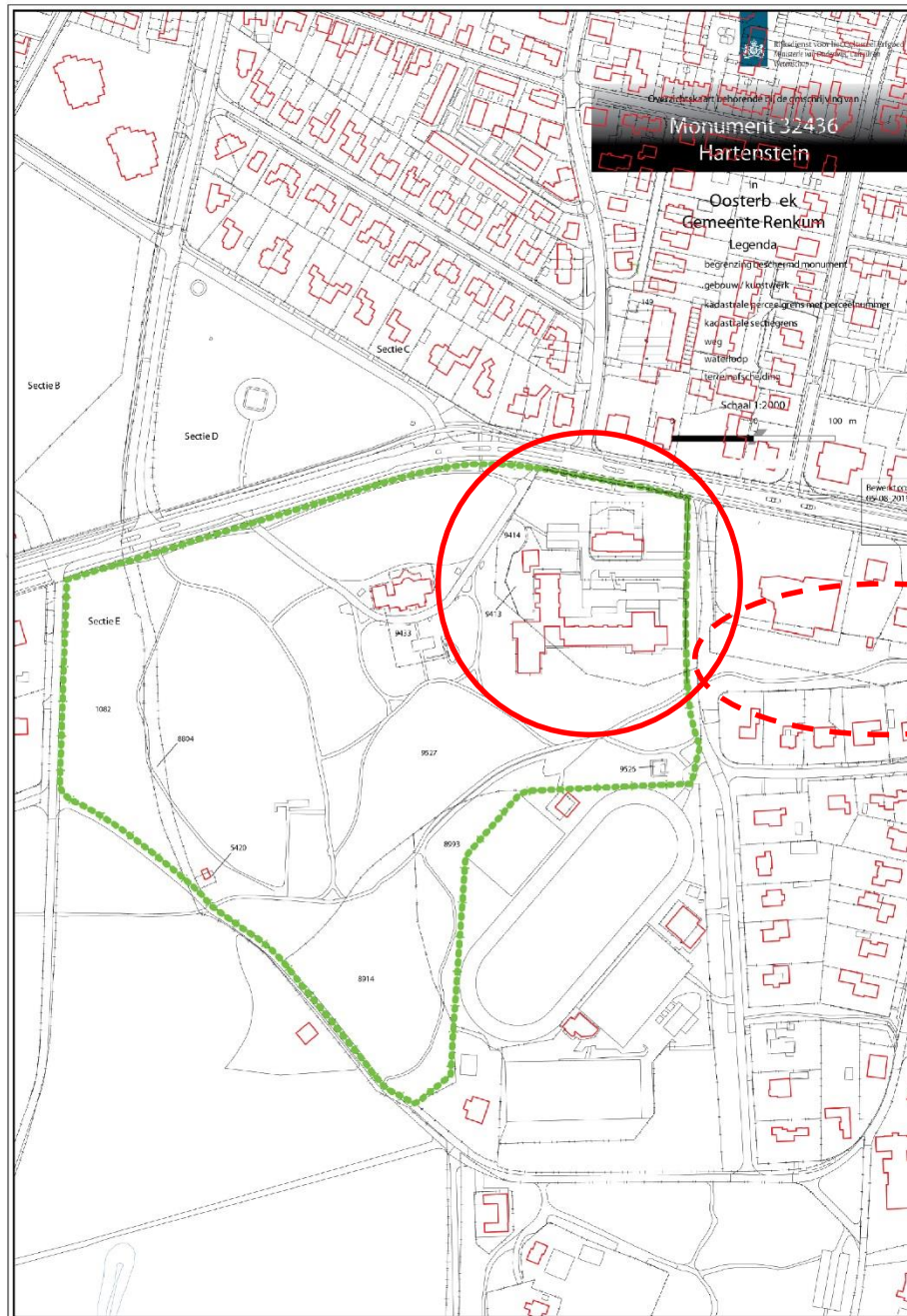
- Uitstraling van 19^e eeuwse villa, buiten en binnen
- Museum vertelt straks verhaal buitenplaats Hartenstein

Villa Hartenstein voor WO II

Weerklank in herstel parkontwerp

- Laatste ooggetuige kan het binnenkort niet meer navertellen, de plek wel
- Museum: herstel buitenplaats tot landschappelijke idylle van voor Slag om Arnhem

Ambitie: entreegebied ook onderdeel rijksmonument!

Welk programma in parkpaviljoen?

Kunstgemaal
Unieke locatie
Expositie en koffie
Subsidies, vrijwilligers

Mariënwaerdt
Groot landgoed
Van het land
Familie

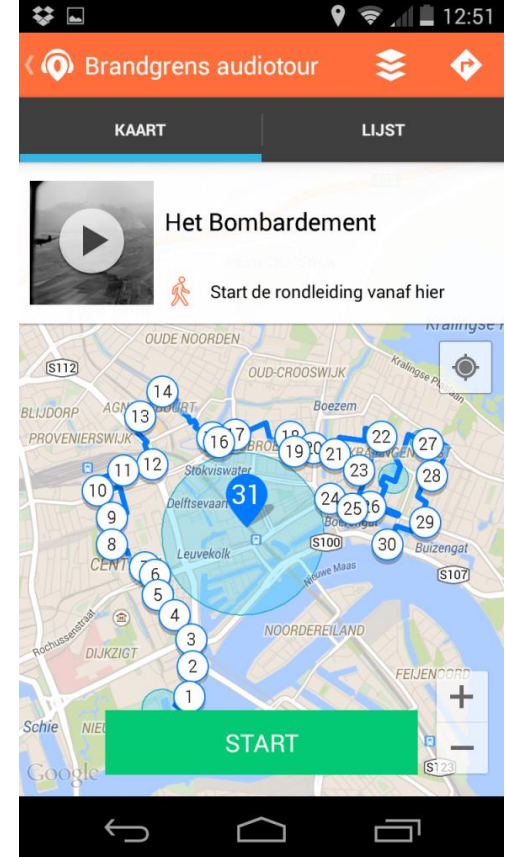
Rhederoord
Veluwezoom
Coaching en horeca
Zwagers

Diepenheim
In een dorp
Kunst en werkplaats
Subsidies, vereniging

Conclusies excursies

- Gepassioneerde eigenaren, initiatiefnemers
- Onderscheidende programma's (daar rijd je voor om)
- Landschap, gebouwensembles én tuinen medebepalend voor aantrekkingskracht
 - Financiering en exploitatie: uit de markt en/of dankzij subsidies, sponsors
 - Alle bezochte objecten kennen vrienden, draaien (mede) dankzij vrijwilligers

Denkrichting 1: aanvulling op Airbornemuseum

- Juniormuseum, educatie, depot
- Start verbeterde Perimeterroute

Denkrichting 2: onderdeel landgoederen op de helling

- Informatiecentrum Gelders Arcadië
- In combinatie met revitalisering landgoederen op de helling
- Land- en tuinbouw op braakliggende gronden; landwinkel

Denkrichting 3: aansluitend op Oosterbeek als kunstenaarskolonie

- Centrum voor kunst, cultuur en landschap
- Beelden in Park Hartenstein; thema vrede
- Landschapskunst in landgoederen op de helling

Denkrichting 4: aanvullende horeca (in afstemming met Klein Hartenstein)

- Koffiehuis, lunchcafé, (erfgoed)logies
 - Speelaanleidingen

Conclusies t.a.v. programmatische invulling parkpaviljoen

- Aanvulling op Airbornemuseum meest kansrijk
- Combinaties met andere programmatische invullingen denkbaar; 1+1=3
 - Nieuwbouw moet doorgroeimogelijkheden kennen én flexibel zijn
 - Wissel met voormalig koetshuis denkbaar
 - Financiering én exploitatie punt van aandacht

Planconcept: dubbelgebruik, park hersteld

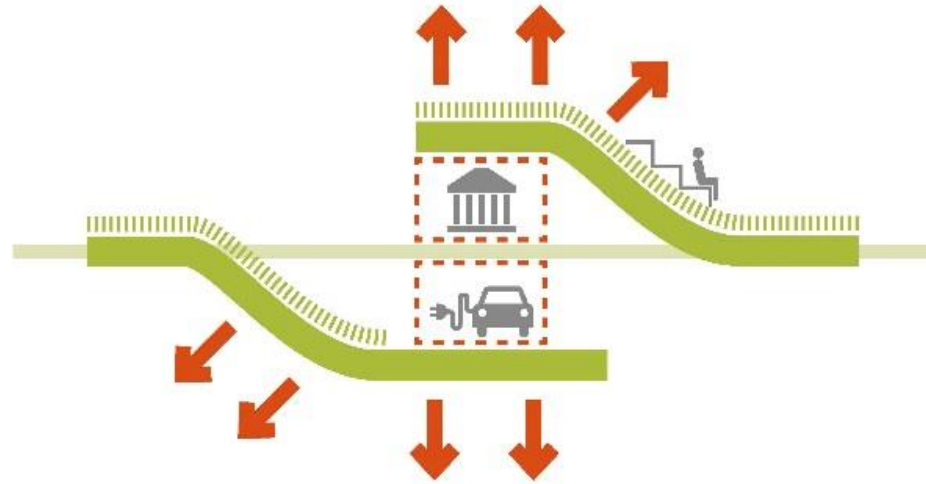
Schetsimpressie planconcept

- Parkeren half verdiept, parkpaviljoen(s) op dek
 - Groene én ruime parkentree

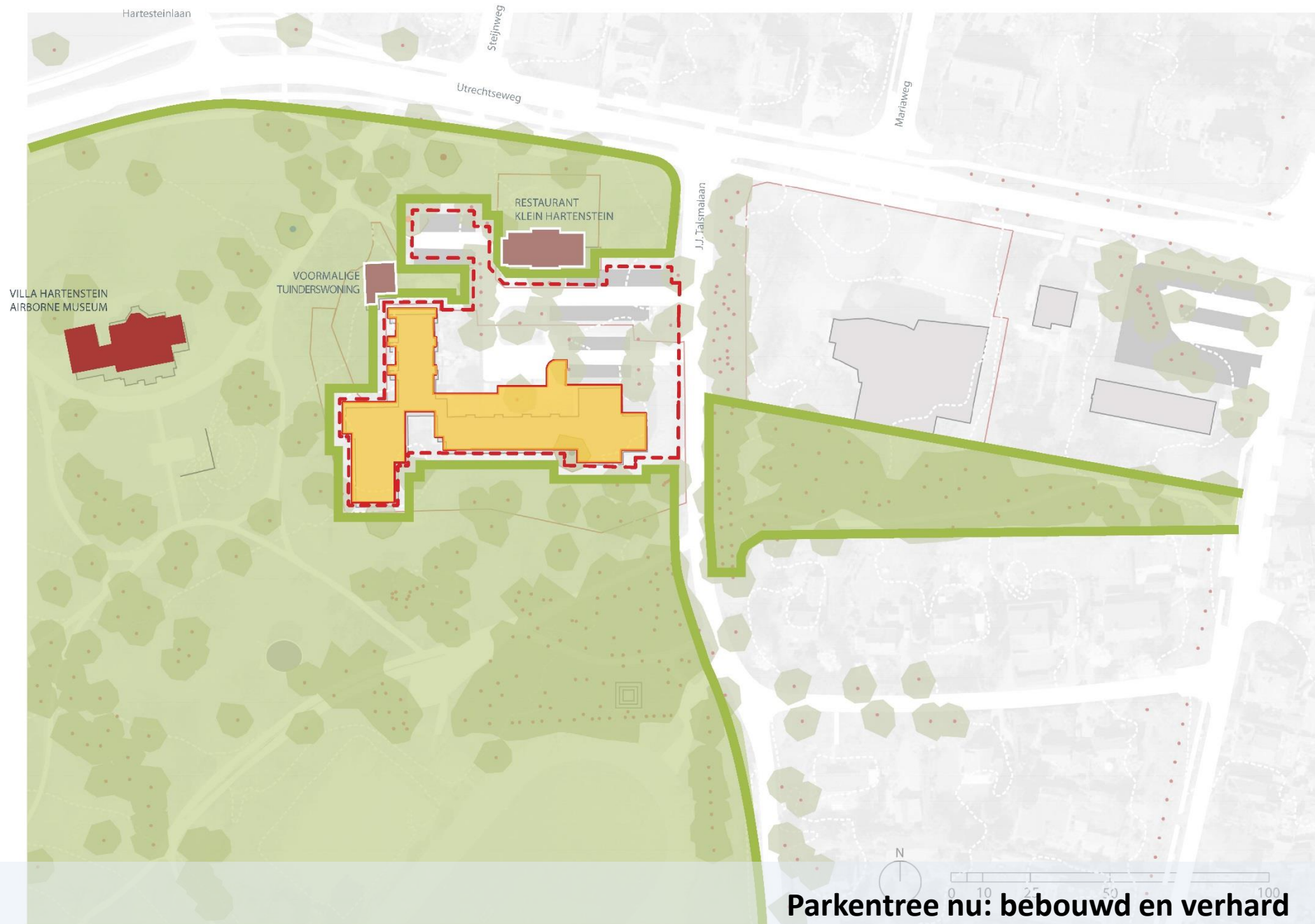
Schetsimpressie planconcept

- Parkeren half verdiept, parkpaviljoen(s) op dek
 - Rand parkeerterrein en dak als grastaluds

Dubbelgebruik

- Parkeren half verdiept, grastaluds naar beneden en naar boven
- iets opgetild publiek dek waarop ruimte voor parkpaviljoen(s)

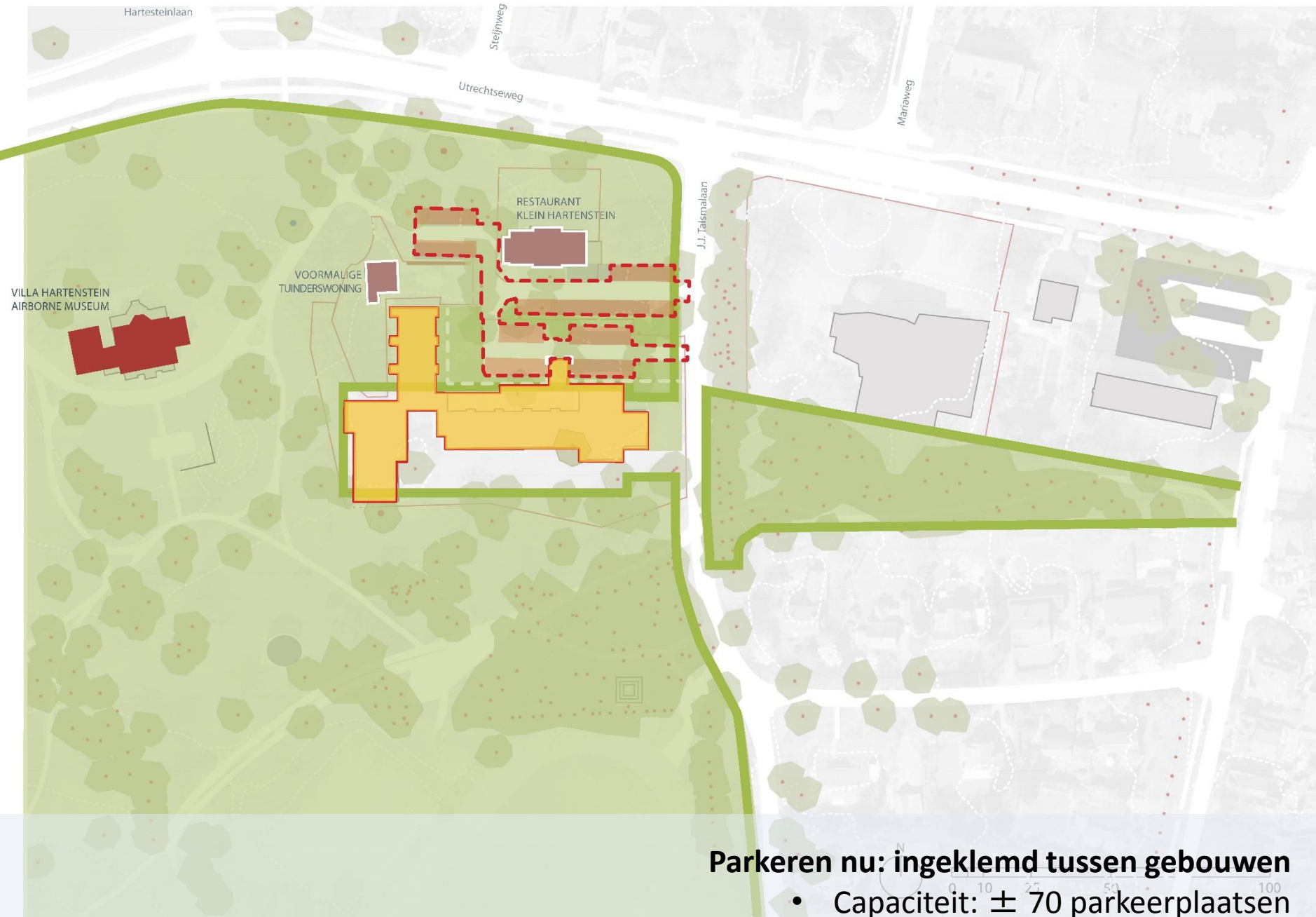
Parkentree nu: bebouwd en verhard

- Oppervlakte bebouwing en parkeerverharding meer dan halve hectare (5.825 m²)

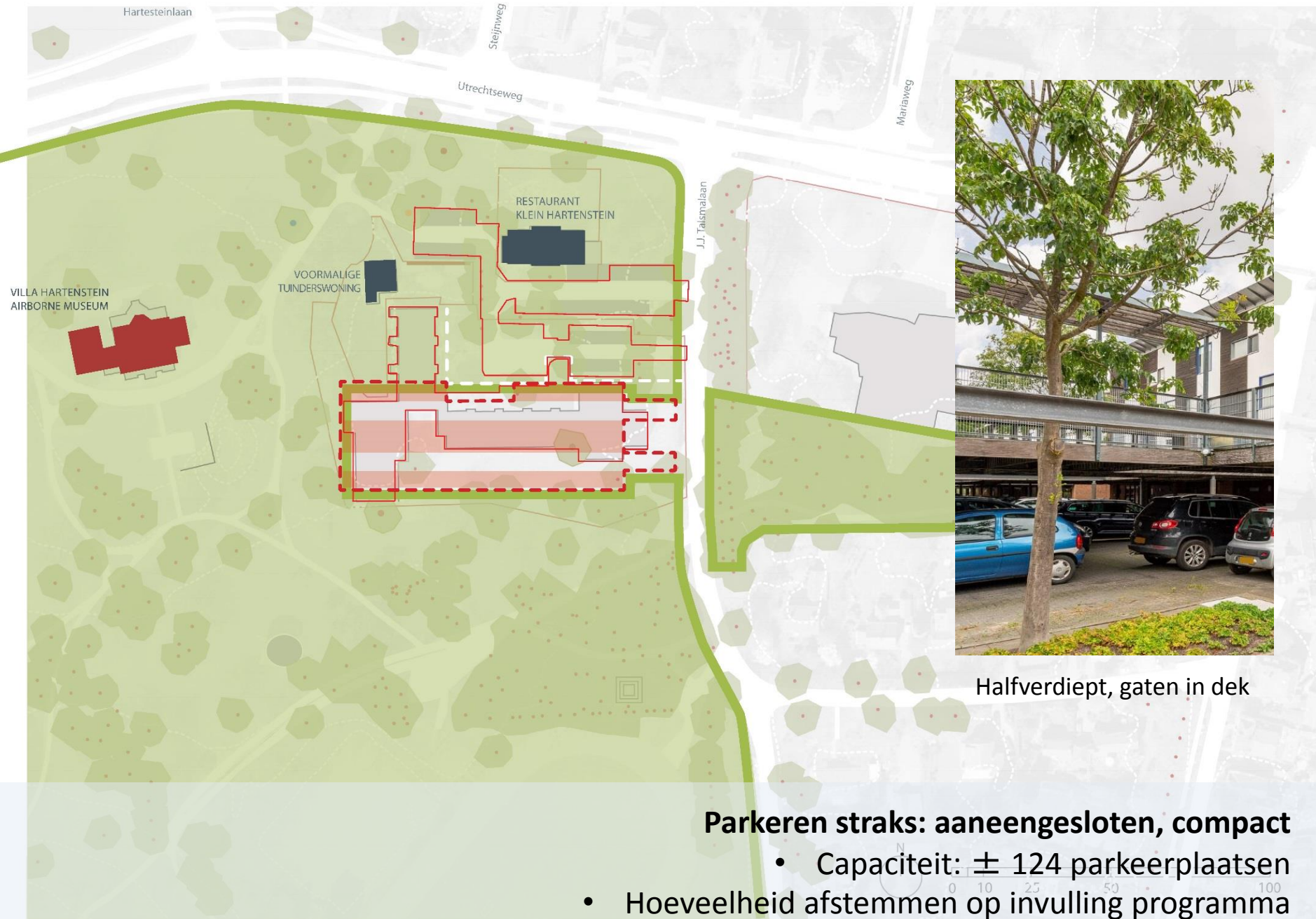
Parkentree straks: ruim en groen

- Oppervlakte bebouwing en parkeerverharding bijna gehalveerd (3.190 m²)
 - Parkeerterrein en parkpaviljoen(s) op uitgegraven locatie voorm. school
 - Koetshuis en tuinmanswoning weer in groen

Parkeren nu: ingeklemd tussen gebouwen

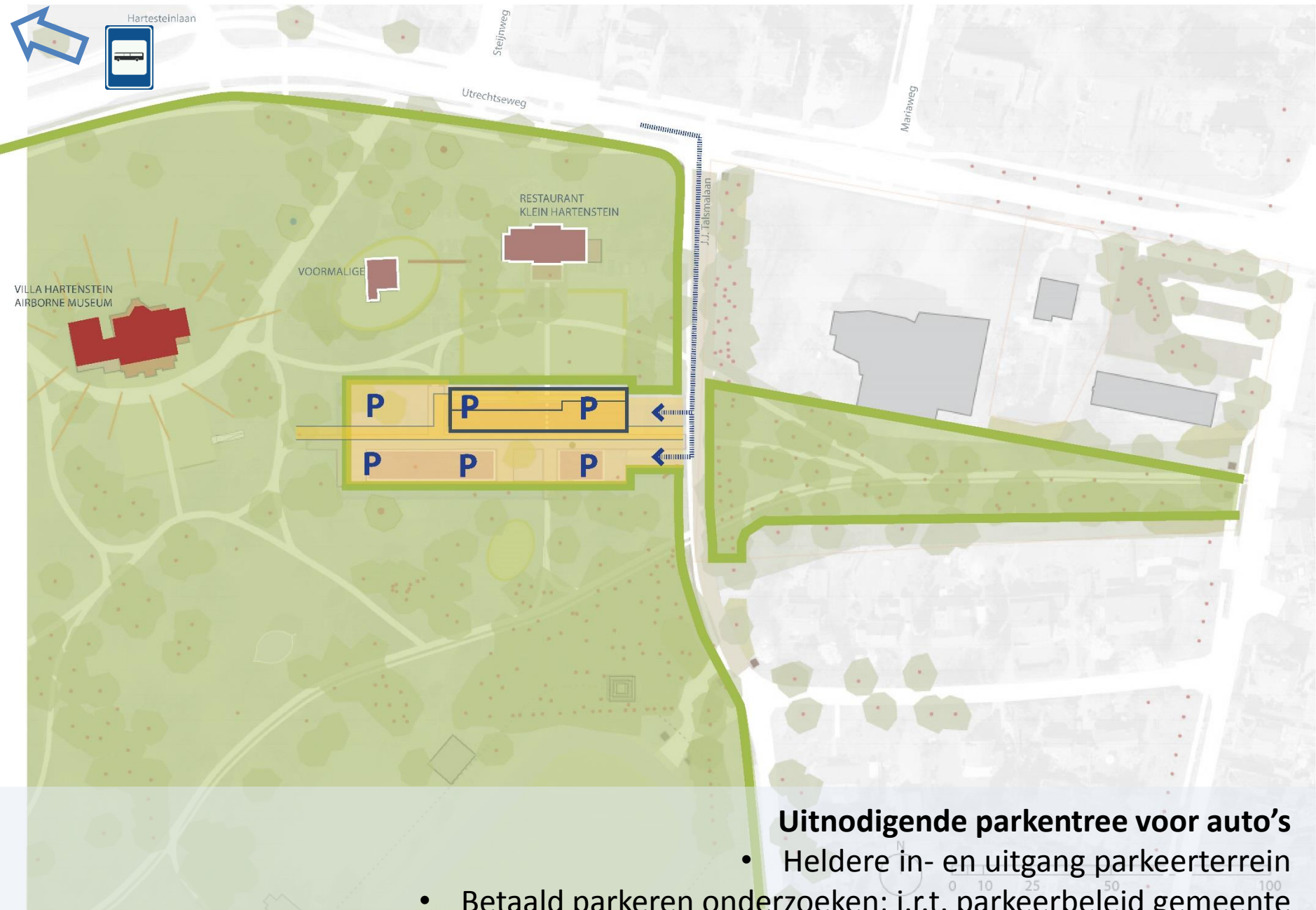
- Capaciteit: ± 70 parkeerplaatsen
- In stukjes en beetjes

Halfverdiept, gaten in dek

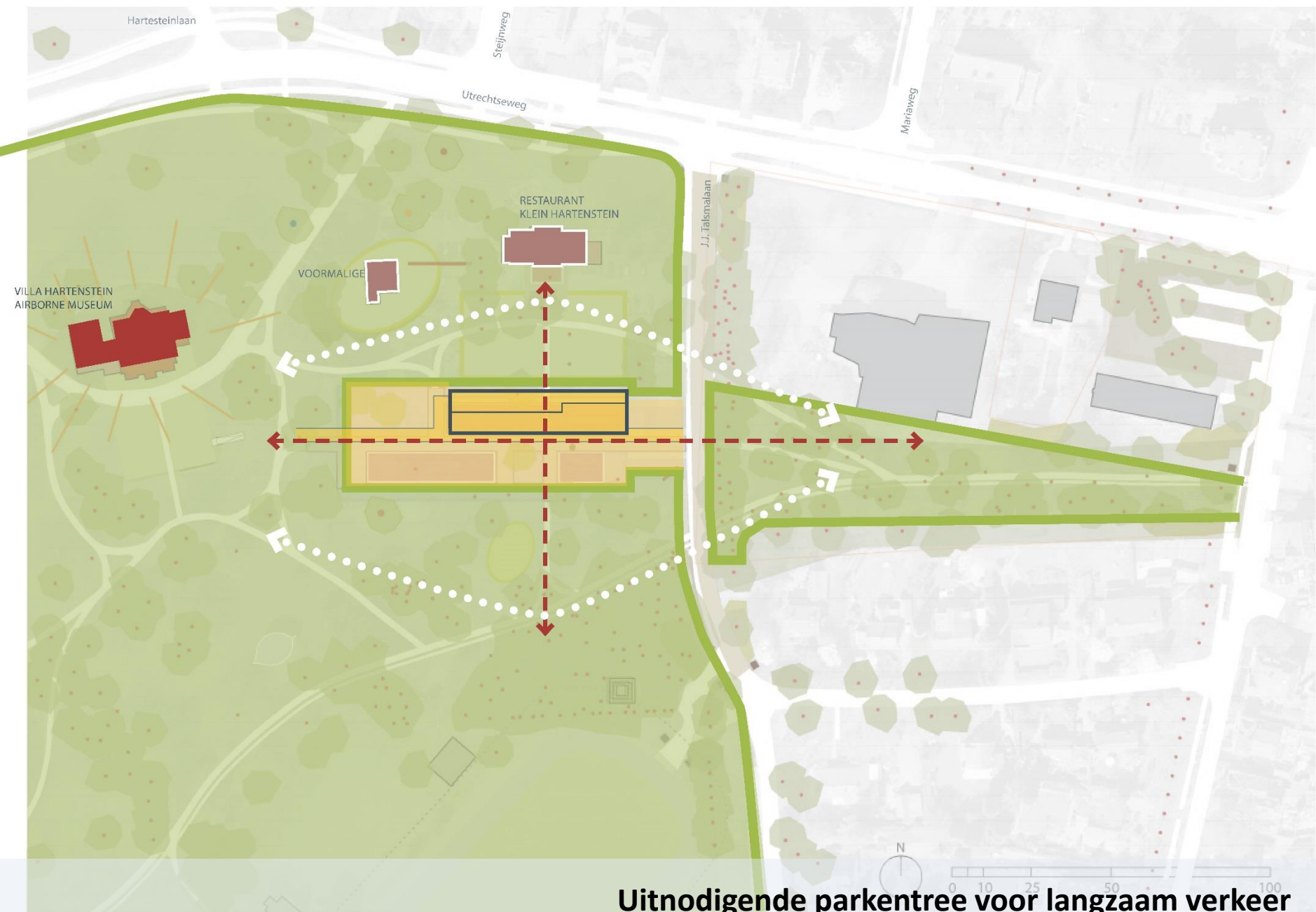
Parkeren straks: aaneengesloten, compact

- Capaciteit: ± 124 parkeerplaatsen
- Hoeveelheid afstemmen op invulling programma
 - Gaten in dek, o.a. voor bomen

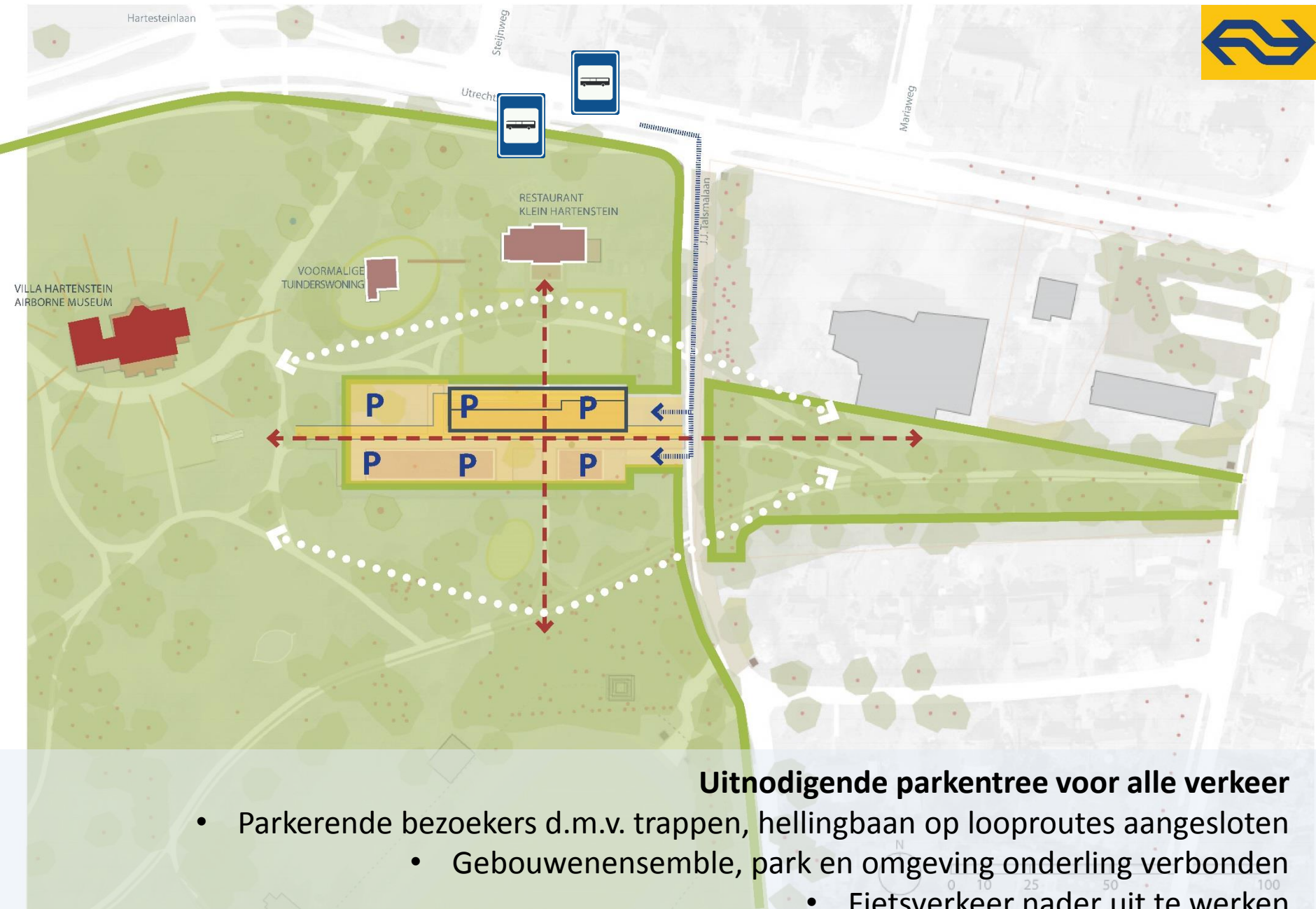
Uitnodigende parkentree voor auto's

- Heldere in- en uitgang parkeerterrein
- Betaald parkeren onderzoeken; i.r.t. parkeerbeleid gemeente
- Touringcars blijven langs Oranjeweg parkeren

Uitnodigende parkentree voor langzaam verkeer

- Assenkruis over dek, gebogen paden door park

Uitnodigende parkentree voor alle verkeer

- Parkerende bezoekers d.m.v. trappen, hellingbaan op looproutes aangesloten
 - Gebouwenensemble, park en omgeving onderling verbonden
 - Fietsverkeer nader uit te werken
- Goede verbindingen met openbaar vervoer

Verruiming en herstel buitenruimte parkentree

- Koetshuis: serre en terras op zuiden
- Terugkeer (moes)tuin
- Publiek dek met zicht op park
- Speelaanleidingen

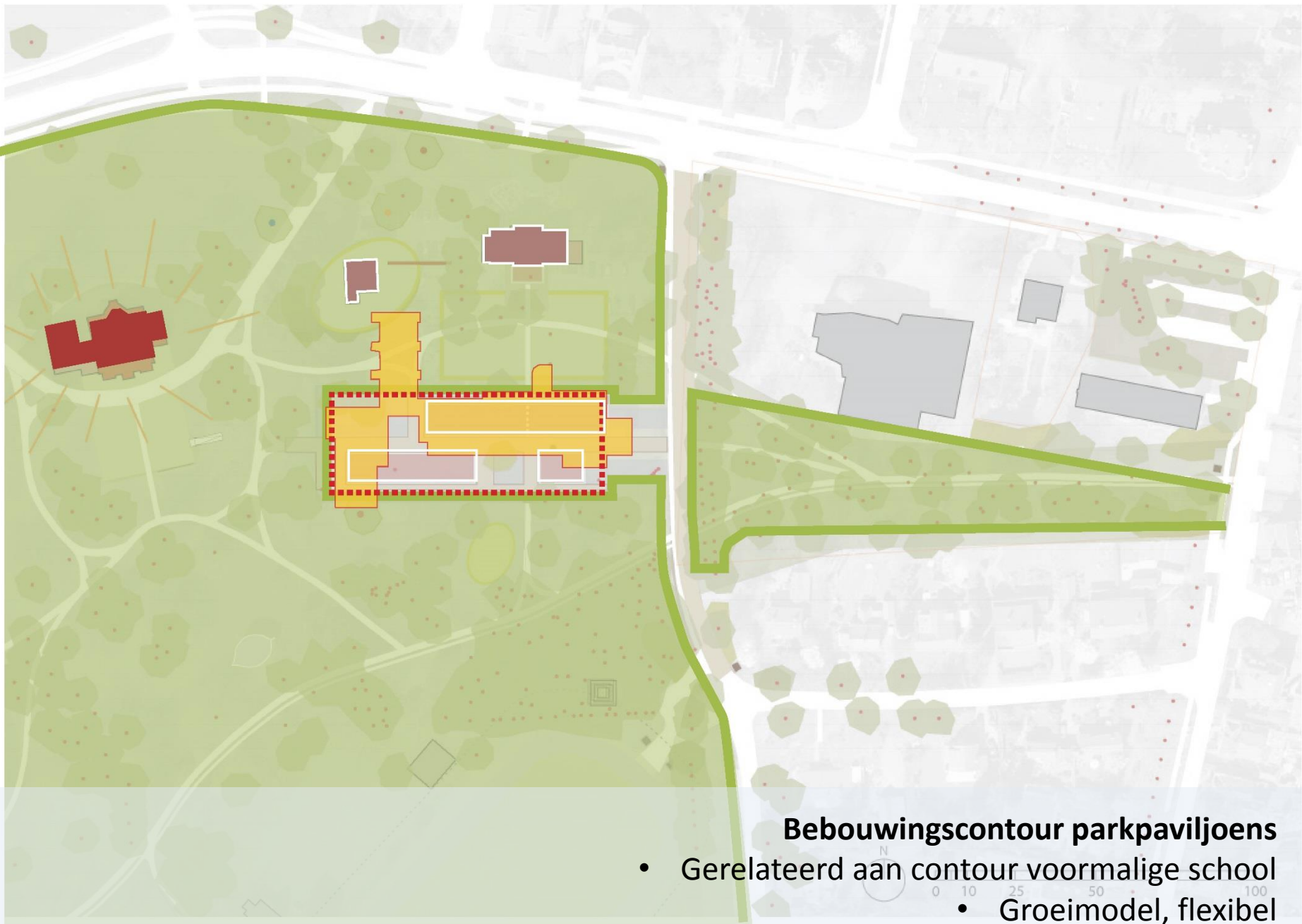
Invulling parkpaviljoen, optie

- Juniormuseum en depot Airborne Museum

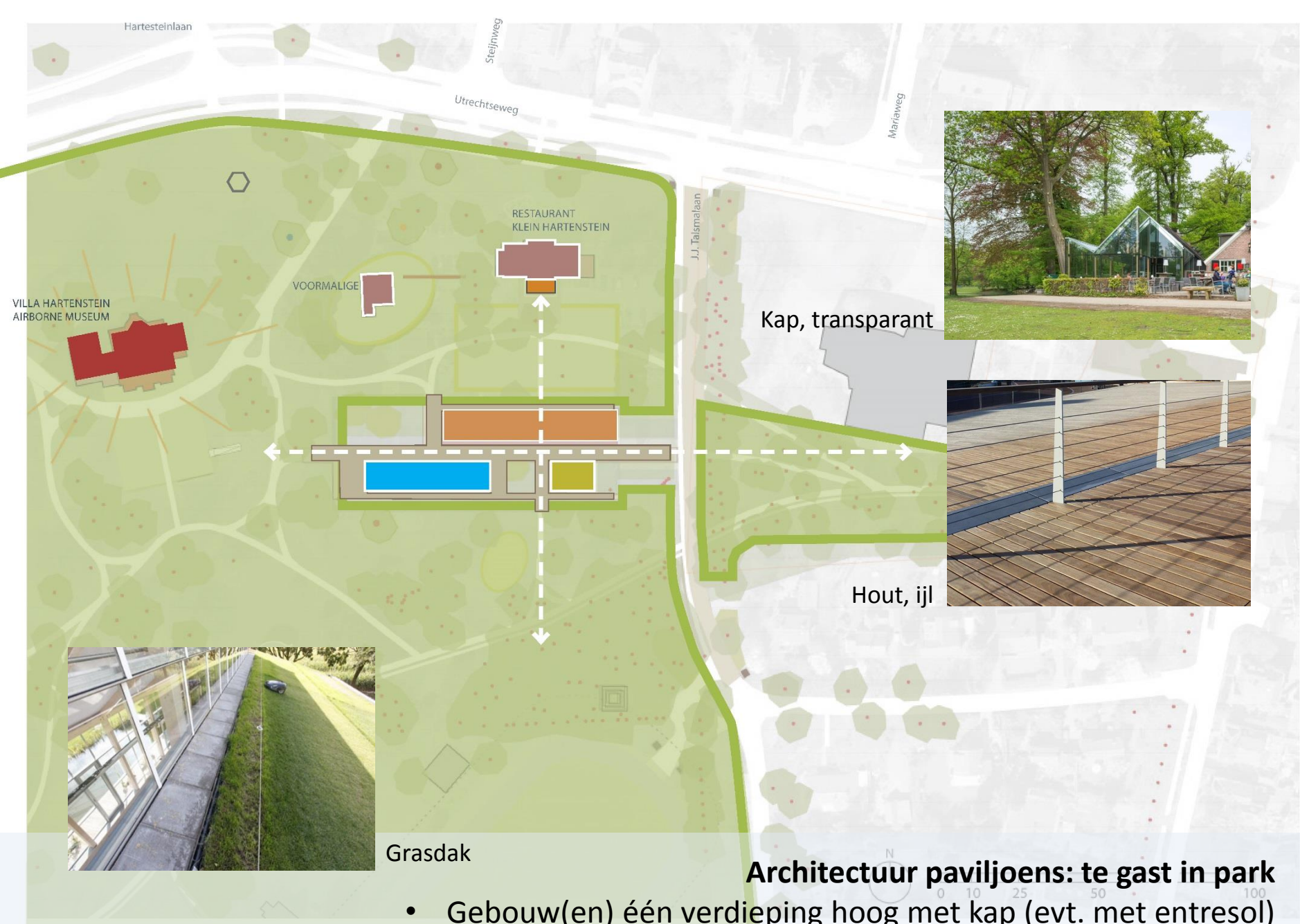
Invulling parkpaviljoens, optie

- Horeca, infocentrum Gelders Arcadië in nieuwbouw
- Juniormuseum, depot Airborne Museum in Klein Hartenstein

Bebouwingscontour parkpaviljoens

- Gerelateerd aan contour voormalige school
 - Groeimodel, flexibel
- Maximaal 3 paviljoens, $\pm 2/3$ dek bebouwd

Kap, transparant

Hout, ijl

Grasdak

Architectuur paviljoens: te gast in park

- Gebouw(en) één verdieping hoog met kap (evt. met entresol)
- Licht van opzet: uitnodigend, duurzaam

Planconcept – integrale schets

- Entreegebied uitnodigend, transparant en groen
- Nieuwe parkpaviljoens vervolmaken gebouwenensemble
- Gebouwd - en buitenruimteprogramma impuls voor park
- Parkeerterrein half verdiept in parkontwerp opgenomen
- Verbeterde verbindingen met omgeving

Looproute gezien vanaf Talsmalaan (oostzijde)

Schetsimpressie planconcept

Gezien vanaf kant Airborne Museum (westzijde)

Schetsimpressie planconcept

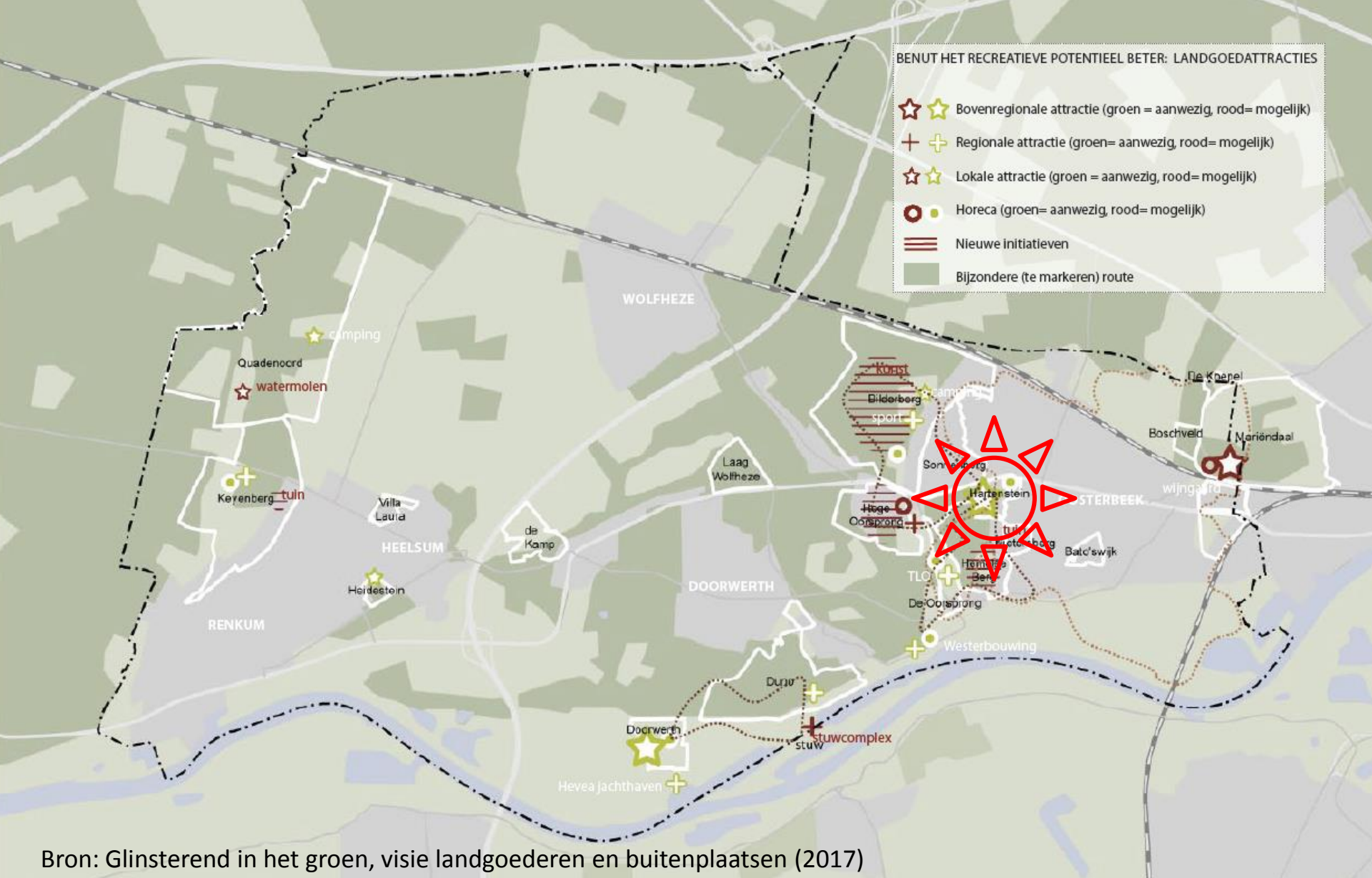
Kasteel Sint Gerlach nabij Valkenburg inspirerend voorbeeld

- Hotel, restaurant, conferentieoord in tuin in Geuldal
- Onderdeel Buitengoed Geul & Maas (30 kastelen, landhuizen, hoeses in het groen)
 - Bouw multifunctioneel paviljoen (2017)

Nieuw paviljoen leidt tot sneeuwbaaleffect

- Koffie- en lunchcafé in oude hoeve, fleurig voorplein
- Aanleg wijngaard, wandelroutes, verbinding met station Houthem-St. Gerlach

Hersteld Park Hartenstein ook als vliegwiel

- Voor bestaande - én voor nieuwe attracties

Tuin de Lage Oorsprong

Voorziening bij opgeknapte stuw

Vernieuwde Weverstraat

Landschapskunst rond thema vrede

Uitvalsbasis Park Hartenstein

Beweiding, tuinen, landwinkel

Kasteel Doorwerth

Hersteld Park Hartenstein als vliegwiel

- Voor bestaande - én voor nieuwe attracties

- Ophalen reacties gemeente Renkum, betrokken partijen, omwonenden
- Nadere verkenning invulling programma (Airborne Museum, horeca, etc.)
- Uitwerken planconcept tot voorontwerp
- Financieel haalbaar plan; kosten aankoop, bouw, terreinaanleg, exploitatie en beheer
- Opbrengsten: fondsen overheid, private partijen, bedrijven, particulieren
- Betaald parkeren onderzoeken; verdiensten i.r.t. parkeerbeleid gemeente
- Akkoord gemeente Renkum

Vervolg

Pauze

- Reacties op planconcept: dubbel gebruik van parkeerterrein en dek met parkpaviljoen(s); parkherstel met (moes)tuin, speelplek; verbindingen met dorp en landgoederen op helling
- Ideeën voor invulling programma: Airborne Museum junior, aanvullende horeca, informatiecentrum Gelders Arcadië, aansluitend op Oosterbeek als kunstenaarskolonie,
- Aanbevelingen voor vervolg; wat mist er?

Gesprek met de zaal